

Folkeskolen i nye klæder

af Jacob Folke Rasmussen

Der var engang en folkeskole, som havde gået så grueligt meget igennem. Den blev jagtet fra alle sider, og var til spot i hele landet fordi den ikke levede op til forventningerne. Men en skønne dag lod ministeren kundgøre, at den gamle skole skulle reformeres. Men hvad betød nu dette, og hvilken fremtid ventede forude?

Dette spørgsmål stiller mange sig selv, her mens tidspunktet nærmer sig, hvor folkeskolen træder frem i sine nye klæder. Vil der være noget at se, eller er vi blevet narret af blændværk og flotte ord? Jeg tror, at svaret afhænger af, hvordan vi får udmøntet de muligheder, der ligger i den nye folkeskolereform. I det følgende vil jeg derfor tillade mig at pege på en række røde tråde, som fra mit perspektiv bør væves med, hvis det stof, som fremtidens skole gøres af, skal blive både smukt og solidt.

Et af de væsentlige tiltag i folkeskolereformen er en længere og mere varieret skoledag. Vægtningen af mere variation og mangfoldighed sætter en vigtig kurs for bestræbelserne på at skabe bedre trivsel og større faglighed. Den øgede tid i skolen skal ikke bruges til at gøre mere af det samme, hvilket er en betydningsfuld pointe. Hvis vi blot anvender den længere skoledag til at bede børnene om at gøre mere af det, de i forvejen har svært ved, ender vi med at stadfæste de selvbilleder, som eleverne har i forvejen.

Vi glemmer somme tider, hvor stor en rolle skolen spiller som medskabere af børns identitet. Vores selvfortællinger bygges i høj grad op i skolen, og de følger ofte med som selvopfyldende profetier ind i voksenlivet. Godt for dem, det går godt i skolen. Skidt for dem, det går mindre godt.

”Hvis man ikke er et gennemsnitsbarn og især, hvis man er dreng, er der en risiko for ikke at få det optimale ud af skolen”, lyder det i en rapport, som Danmarks Evalueringsinstitut i 2013 lavede for Undervisningsministeriet. Rapporten konstaterer samtidig, at folkeskolen er præget af en række særlige kulturelle koder og forventninger, som især tiltaler middelklassens piger.

Vi er andre ord kommet til at tilrettelægge skolens undervisning, så kun nogle bestemte børn lærer optimalt. Vejen frem mod at flere børn udfordres, så de bliver så dygtige de kan, er at skabe bredere og mere mangfoldige lærings- og samværskontekster. Vi skal væk fra den statiske klassifikation af, at nogle børn er dygtige, at nogle har svært ved at koncentrere sig, og at andre igen reagerer negativt på, at der stilles krav til dem.

Vi oplever alle sammen ind imellem at lykkes med noget, vi kan alle sammen komme i situationer, hvor det er svært for os at koncentrere os, og vi kan alle sammen reagere negativt på de krav, der stilles til os. Men det er ikke altid sådan. Det modsatte kan lige så vel være tilfældet. Det afhænger af den ramme, tingene udspiller sig i. Når konteksten ændres, drejes der også på, hvem der får det lettere, og hvem der får det sværere.

H.C. Andersen minder os om denne pointe i eventyr som Den Grimme Ælling og Klods Hans: Den, der mislykkes og bliver til grin i én kontekst, kan meget vel være den, der folder sig ud og formår at klare ærterne i en anden. Lad os have dette for øje, når der i folkeskolereformen lægges op til, at skabe en ny skole med varierede læringsmiljøer som understøtter, at alle elever lærer, trives og udvikler sig fagligt og alsidigt.

Børnene vil forhåbentlig også møde mere mangfoldige veje til læring via det forpligtende samarbejde, der i reformen lægges op til mellem folkeskolen og det lokale idræts-, kultur- og foreningsliv. Tilrettelægges dette samarbejde klogt, vil det give en unik mulighed for at inddrage virkelige og praksisnære problemstillinger i undervisningen.

Læring handler nemlig både om viden og færdigheder. Udenadslære og reproduktion giver muligvis bonus i en PISA-test, men viden er først værdifuld, når den kan omsættes til handlinger, der rækker ind i livet uden for skolen.

”Vi ved mere og mere, men vores viden lagrer sig ikke som handlekraft”, siger den dansk-islandske kunstner Ólafur Elíasson. Hans ord bringer os ned i det hule træ i Fyrtøjet, hvor heksen er enig. Hun vil ikke have pengene. Hun vil have det, der kan sætte tingene i gang og skabe handling – nemlig fyrtøjet, der giver adgang til praksis. Større rigdom findes ikke.

Skabelsen af mere variation og mangfoldighed i måderne at lære på i fremtidens skole, skulle gerne generere en tilsvarende større bredde i måderne man som underviser kan finde sig en foretrukken plads. Den enkelte lærer kan og skal ikke på egen hånd dække alle de elementer, vi har været omkring i denne artikel. Den nye folkeskolereform lægger på mange områder op til et øget samarbejde lærerne imellem, mellem lærere og pædagoger, mellem lærere og ledere og mellem lærere og forældre.

Disse samarbejder vil forhåbentlig bringe nye kombinationsmuligheder i spil, så den enkelte underviser også kan finde den position i fællesskabet, hvorfra han eller hun kan udøve sit hverv med engagement i eleverne og passion for sit fag. Alle, der har haft en god lærer, ved, hvad det betyder. Og det er ganske vist.